

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

FRAȚIUNEA PARTIDULUI COMUNIȘTILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

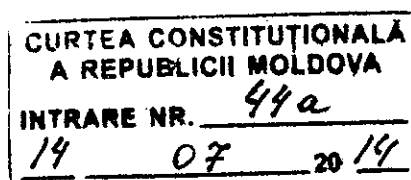
14 IULIE 2014

FPC nr. 799
Curtea Constituțională
a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu, 28,
Chișinău MD-2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I – AUTORII SESIZĂRII

Fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova

Tel. 022233091, fax 022232206

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, precum și prevederile Legii nr. 112 din 02.07.2014 pentru ratificarea respectivului Acord.

Prin această lege s-a ratificat un acord, executarea prevederilor căruia, în opinia noastră, pun în pericol fundamentele constituționale cu privire la suveranitatea și independența Republicii Moldova, statutul de stat unitar, indivizibil și neutru, precum și alte imperative constituționale.

III – CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

- (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (2) Forma de guvernământ a statului este republica.
- (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

- (1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.
- (2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 3

Teritoriul

- (1) Teritoriul Republicii Moldova este inalienabil.
- (2) Frontierele țării sînt consfințite prin lege organică, respectîndu-se principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Articolul 5

Democrația și pluralismul politic

- (1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.
- (2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

[...]

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sînt factorii de bază ai economiei.

Articolul 11

Republica Moldova, stat neutru

(1) Republica Moldova proclamă neutralitatea sa permanentă.

(2) Republica Moldova nu admite dislocarea de trupe militare ale altor state pe teritoriul său.

Articolul 34

Dreptul la informație

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sînt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională.

(4) Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sînt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Mijloacele de informare publică nu sînt supuse cenzurii.

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

(2) Parlamentul este compus din 101 deputați.

Articolul 68

Mandatul reprezentativ

(1) În exercitarea mandatului, deputații sînt în serviciul poporului.

(2) Orice mandat imperativ este nul.

Articolul 126

Economia

(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.

(2) Statul trebuie să asigure:

a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține, în condițiile legii;

- b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;
- c) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară;
- d) stimularea cercetărilor științifice;
- e) exploatarea rațională a pământului și a celorlalte resurse naturale, în concordanță cu interesele naționale;
- f) refacerea și protecția mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic;
- g) sporirea numărului de locuri de muncă, crearea condițiilor pentru creșterea calității vieții;
- h) inviolabilitatea investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine.

Articolul 135

Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; [...].

Articolul 142

Limitele revizuirii

(1) Dispozițiile privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și cele referitoare la neutralitatea permanentă a statului, pot fi revizuite numai cu aprobarea lor prin referendum, cu votul majorității cetățenilor înscrși în listele electorale.

(2) Nici o revizuire nu poate fi făcută dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

(3) Constituția nu poate fi revizuită pe durata stării de urgență, de asediu și de război.

Legea nr.595-XIV din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (M.O., 2000, nr.24-26, art.137):

Articolul 22

Examinarea compatibilității prevederilor tratatelor internaționale cu Constituția Republicii Moldova

(1) Curtea Constituțională, sesizată în conformitate cu legislația, exercită controlul constituționalității prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte sau al unor dispoziții ale acestora.

(2) Tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, recunoscute de Curtea Constituțională ca incompatibile cu Constituția Republicii Moldova, nu sunt puse în vigoare și nu sunt aplicate.

La 02 iulie 2014 Parlamentul a adoptat Legea nr. pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte.

IV – PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova [...] și nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească **nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.**

Suveranitatea este libertatea colectivă a societății. Este dreptul poporului de a hotărî necondiționat asupra intereselor sale și de a le promova și realiza în mod nestingherit. Astfel, suveranitatea prin natura sa fie că este, fie că nu. De aceea nu poți fi suveran pe jumătate sau la o treime sau la trei pătrimi etc.

Statele au dreptul la o personalitate internațională, dreptul de a li se respecta integritatea teritorială și dreptul la autoapărare, dreptul de a-și stabili singurele regimul social-politic, dreptul de a-și folosi resursele, de a-și stabili sistemul economico-social și legislația, dreptul de a-și conduce în mod liber relațiile cu alte state.

Suveranitatea în relațiile dintre state înseamnă independență. Independența în legătură cu un teritoriu este dreptul de a exercita asupra acestuia funcțiile statului, cu excluderea (drepturilor) oricărui alt stat.

De pe pozițiile suveranității statele sînt egale în drepturi în relațiile internaționale.

De la aceste principii ale suveranității trebuia să se pornească în procesul de negociere a unui acord internațional, iar autoritățile moldave trebuiau să insiste asupra respectării acestor principii.

Republicii Moldova i s-a impus un tratat contrar prevederilor constituționale. Așa, în respectivul act se stipulează înființarea unui Consiliu de Asociere și a unui Comitet de Asociere, organe supranaționale, care vor supraveghea și monitoriza implementarea Acordului. Acestea se vor întruni periodic să examineze chestiunile legate de implementarea Acordului. Însă, ce este specific pentru ele, că nu este reglementată obligativitatea participării permanente a reprezentanților Moldovei la aceste întruniri, cu toate că deciziile adoptate vor fi obligatorii pentru părți, adică și pentru Republica Moldova. Mai mult, pentru anumite chestiuni legate de comerț Comitetul de Asociere se întrunește într-o configurație specifică (art. 438), fără a clarifica rolul țării noastre în această configurație specifică și, în genere, dacă va fi admisă la această configurație specifică. Controlul parlamentar asupra acestor organe nu se presupune.

Prin prevederi precum art. 147, alin. (4) din Acord sunt neglijate normele constituționale potrivit cărora Parlamentul este unica autoritate legislativă și numai ea reglementează chestiuni legate de taxe și impozite, adică se substituie organul reprezentativ suprem al statului prin careva butaforii sub control al Uniunii Europene.

În acest fel, prin Acord este instituită administrarea Republicii Moldova pe modelul protectoratului, în pofida ordinii constituționale existente.

Conform Acordului, Republica Moldova se obligă să implementeze o mulțime de directive comunitare pe diverse chestiuni. Adică prin negocierile defectuoase se recunoaște, fără careva rezerve, cu referire la suveranitatea și independența statală, primatul dreptului european și a aplicabilității sale directe. Aceasta impune autorităților naționale să se abțină de la adoptarea unor norme care ar contraveni dreptului comunitar, iar dacă astfel de acte normative sunt în vigoare trebuie să le modifice pe toate cele care contravin dreptului comunitar și **să nu mai adopte astfel de acte!** Amintim că acestea toate vor avea loc în condițiile cînd țara noastră nu este membru al UE.

În particular, conform art. 408 (Abrogarea legislației naționale inconsistente) „Republica Moldova va reține prevederile din legislația sa națională sau va abroga practicile naționale care sunt inconsistente cu legislația Uniunii Europene sau cu legislația sa națională armonizată la legislația Uniunii în domeniile legate de comerț reglementate în Titlul V (Comerțul și aspectele legate de comerț) al prezentului Acord”. Aceasta se va face, indiferent de particularitățile și condițiile instituite în Republica Moldova.

Apoi, un alt aspect, pe care l-am menționat, este acela al recunoașterii posibilității delegării exercițiului anumitor competențe naționale către nivelul Unional. Pentru aceasta era necesar ca autoritățile moldovene din diferite domenii de activitate să cunoască în profunzime munca Uniunii pentru a ști ce și, mai ales, cît să delege Bruxelles-ului. Însă din Acord rezultă contrariul.

Posibilitatea amestecului unilateral, inclusiv fără preîntîmpinare, în afacerile interne ale țării este enunțată în articolul 446 (**Excepții de securitate**) din acord:

„Nimic din conținutul prezentului acord nu împiedică părțile să ia măsuri:

- (a) pe care le consideră necesare pentru a împiedica divulgarea unor informații contrar intereselor esențiale ale securității sale;*
- (b) care au legătură cu producția sau comercializarea armelor, munițiilor sau materialelor militare, sau cu activități de cercetare, dezvoltare sau producție absolut necesare scopurilor de apărare, cu condiția că aceste măsuri nu afectează condițiile de concurență în legătură cu produse care nu sunt destinate în mod specific unor scopuri militare;*

(c) pe care le consideră esențiale pentru securitatea sa, în cazul unor grave tulburări interne care afectează menținerea legii și ordinii, în caz de război sau tensiuni internaționale grave care constituie o amenințare de război, sau pentru îndeplinirea obligațiilor sale în ceea ce privește menținerea păcii și securității internaționale”.

De asemenea, vor trebui transpuse în legislația moldovenească și celelalte principii care se regăsesc în acquis, și în particular **principiul subsidiarității** care stă la baza funcționării. Astfel, și Moldova era obligată să țină cont de acest moment și să nu delege Uniunii competențe uriașe. Rezolvarea oricărei probleme trebuie făcută la nivelul cel mai apropiat cetățeanului, și doar când acest lucru este imposibil să se apeleze la un for precum Uniunea. Mai mult, Moldova va trebui să-și adapteze mijloacele folosite de autoritățile naționale la obiectivele concrete urmărite pe baza prevederilor comunitare.

În ce mod Moldova își va putea impune punctul de vedere în UE, detaliind și contribuțiile politico-economice pe care această țară din est le poate aduce la nivel european? Pe de o parte Moldova va trebui să convingă Uniunea să accepte, ceea ce e imposibil, conform prevederilor Acordului. În cadrul negocierilor, Moldova nu a dezbătut aplicarea prevederilor normative europene, ci formal doar unele termene de grație pe care Uniunea le acordă până la momentul în care se cere aplicarea integrală, a normelor UE.

Atâta timp cât alții își negociază soarta fără ca tu să poți avea un cuvânt, e greu să obții cel mai bun târg (în Acord este vorba de organe care pot fi constituite în proporția 28-1). Țara riscă o eternă condamnare la poziția de satelit al UE, care va privi spre codașul Europei când cu milă și condescendență, când cu superioritate și aroganță, susținând repetentul doar de dragul ca să nu se uite în altă parte.

În domeniul importului și exportului cu UE Acordul instituie cote discriminatorii de furnizare a mărfurilor de producție autohtonă în țările UE și permite importul liber, fără careva limite a mărfurilor din UE în Moldova.

În conformitate cu anexele XV-C, XV-D trebuie anulată imediat taxa la 810 denumiri de mărfuri din UE și doar 56 de denumiri moldovenești. În plus, mărfurile din Republica Moldova urmează să fie supuse o mulțime de proceduri cu caracter de obstrucționare pe modelul celor indicate în art. 183 (Recunoașterea echivalenței) și anexa XXI la Acord (Procesul de recunoaștere a echivalenței).

În domeniul proprietății intelectuale e și mai grav. Se protejează doar două denumiri de vinuri moldovenești (Ciumai și Românești) în opoziție cu cele 1518 de denumiri de vin, 11 denumiri de băuturi alcoolice tari, 4 – de vinuri aromatizate din UE.

Prin art. 428 din Acord (Controalele la fața locului) Moldova este obligată să asigure pe teritoriul său efectuarea de către organele UE a controalelor și inspecțiilor cu scopul de a proteja interesele financiare ale UE, în timp ce Moldova nu va avea dreptul de a-și proteja interesele sale financiare în țările UE, întrucât nu este membru al acesteia.

Cele enunțate supra aduc atingere directă art. 9 alin. (3) și art. 126 din Constituția Republica Moldova.

Articolul 7 din Acord – **Prevenirea conflictelor și gestionarea situațiilor de criză** – stipulează: „*Părțile vor consolida cooperarea practică în prevenirea conflictelor și gestionarea situațiilor de criză, în particular în vederea participării posibile a Republicii Moldova în operațiile civile și militare de gestionare a situațiilor de criză conduse de UE, precum și în exercițiile și instruirile relevante, de la caz la caz și ca urmare a invitației posibile din partea UE*”.

Astfel, prin Acordul de asociere se încalcă direct statutul constituțional de neutralitate al Republicii Moldova, consfințit în alin.(1) art.11 din Constituție. Acest statut presupune situația statelor care în timp de război nu iau parte la luptă, ci continuă să întrețină relații pașnice cu toate statele, inclusiv cu beligeranți.

Neutralitatea este fondată pe suveranitatea statelor, orice stat suveran are dreptul de a rămâne neutru într-un război între alte state, cel puțin dacă el nu este legat printr-un angajament convențional contrar.

Neutralitatea cuprinde în conceptul său două idei: abținerea și imparțialitatea.

Neutralitatea permanentă, care este proprie Republicii Moldova, este situația în care țara noastră și-a asumat obligația permanentă de a nu participa la nici un conflict armat, la alianțe politico-militare sau la pregătirea războiului, de a nu permite folosirea teritoriului lor pentru

amplasarea de baze militare străine, precum și obligația de a nu deține, sau produce, sau experimenta arme nucleare sau alte arme de distrugere în masă.

În fine, Acordul ignoră principiul constituțional al integrității teritoriale a Republicii Moldova, excluzând orice mențiune și particularitățile legate de Transnistria, provocând divizarea definitivă pe Nistru.

V. CERINȚELE SESIZĂRII

Potrivit celor expuse și în temeiul art. 135 alin. (1), lit. a) și alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, a art. 4 alin. (1), lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (1), lit. a) și art. 7¹ din Codul jurisdicției constituționale,

SOLICITĂM Curții Constituționale a Republicii Moldova:

1. Primirea spre examinare și declararea admisibilității prezentei sesizări.
2. Examinarea în regim de urgență a sesizării.
3. Suspendarea acțiunii Legii nr. 112 din 02.07.2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, pînă la examinarea în fond a cauzei.
4. Să exercite controlul constituționalității prevederilor Legii nr. 112 din 02.07.2014 și a corespunderii prevederilor Acordului ratificat prevederilor Constituției Republicii Moldova.

Cu înalta considerațiune pentru Onorata Curte,

 / M. Postolico /